

Houtplein 21

Het Paardentableau

De paarden staan op stal. Met andere woorden de gevelsteen “*Het Paardentableau*” zit niet meer buiten in de gevel, maar binnen op de begane grond. Op weg naar de publiekshal van de Provincie staat hij je letterlijk aan te kijken vanaf de rechterwand na de draaideur. Een mooie plaats waar de hoofdzakelijk grijsblauwe steen beschermd is tegen de slopende weersinvloeden.

Oorspronkelijk was de gevelsteen vanaf 1911 opgenomen in het pand van de voormalige Amsterdamse Rijtuig Maatschappij (ARM) welke onder andere diende als garage voor de firma Hendriks. In de jaren tachtig woedde echter een sloop- en vernieuwingsgolf op het Houtplein. De karakteristieke gevel van de ARM bleef daarbij tot in 1988 staan. Daarna kwam de sloopkogel en is er niets meer van over. Gelukkig bleef wel de gevelsteen behouden en is deze in 1988 in de

nieuwbouw voor de Provincie geplaatst.

De steen heeft royale afmetingen en de afbeelding stelt drie feestelijk opgetuigde rijtuigpaarden voor in volle galop. Hier en daar is de steen beschilderd en zijn de teugels verguld. De

beeldhouwer is Louis Vreugde (1868 – 1936) die de steen in 1911 hakte voor de Amsterdamse Rijtuig Maatschappij. Hoewel zijn naam in de vergetelheid is geraakt, was hij in zijn tijd een befaamd beeldhouwer.

De steen is in bas-reliëf uitgevoerd. De paarden, de bespanning en de hoofdstellen zijn natuurgetrouw en tot in de kleinste details uitgewerkt. Dat het reliëf nog grotendeels in goede conditie verkeert, komt vermoedelijk doordat de voorstelling geheel of gedeeltelijk door verflagen beschermd is geweest. Deze beschildering was bij de sloop in 1988 al zo goed als verdwenen.

Over het jaartal en de herkomst van de steen zijn nog verschillende meningen geweest. In de wijkkrant *Welgelegen* werd uitgegaan van 1902 en als plaats de gevel van de Eerste Haarlemse Rijtuig Maatschappij. Monumentenzorg en de Stichting Geveltekens Vereniging Haerlem (SGVH) dachten aan 1911 toen de Eerste Haarlemse Rijtuig Maatschappij werd overgenomen door de Amsterdamse Rijtuig Maatschappij. De steen zou dan ter gelegenheid van de overname zijn gemaakt. Dat bleek ook later uit de archiefstukken.

Toen bekend werd dat het kantoor van de Provincie na de bouw in 1988 een nieuw uiterlijk zou krijgen, heeft de SGVH in 2011 actie ondernomen. Het resultaat is geweest dat de Provincie heeft toegezegd dat de steen een mooie plek in de publiekshal van het in 2013 herbouwde provinciehuis zou krijgen. Kleuronderzoek van architectuurhistoricus en specialist historisch kleurgebruik, Olga van der Klooster wees uit dat het moeilijk was om alle kleuren die op de steen hadden gezeten te reconstrueren. Kleuren die konden worden teruggevonden werden weer gebruikt, zoals voor de bespanning, de ogen en de hoeven. Uit respect voor de beeldhouwer is de gevelsteen verder zeer terughoudend behandeld. Een gehele beschildering zou de prachtige steensoort, de frijnslag en de subtiele lijnvoering van de paarden teveel hebben verhuld. Het resultaat kan verrassend worden genoemd.

Bron: Haerlem Jaarboek 2013 – Nieuws over gevelstenen – Martin Busker/Olga van der Klooster